

skromnější, přináší nyní Kozákova kniha důležitou výzvu pro historiografii polskou. Můžeme jen doufat, že budoucí výzkum snese komparativní materiál k poznání zrodu stavovských struktur zejména v ostatních slezských knížectvích, a ukáže tak, nakolik je hlohovský stavovský model jedinečný, či naopak srovnatelný s okolními zeměmi.

ROBERT NOVOTNÝ

CÍRKEVNÍ A DUCHOVNÍ DĚJINY

Křesťanstvo v časoch sv. Vojtecha, red. Rastislav KOŽIAK – Jaroslav NEMEŠ, Centrum pre štúdium křesťanstva, Wydawnictwo Towarzystwa Słowaków w Polsce, Kraków 2009 (= Studia Christiana 5) 152 s., ISBN 978-83-7490-255-7

Útlý sborník o křesťanství na sklonku 10. století je výstupem z konference konané 9.–10. prosince 2008 v Bánské Bystrici. Obsahuje devět převážně kratších textů, které se ve čtyřech případech zabývají problémy křesťanské středověké misie a způsoby jejího ztvárnění v pramenech; přístupem autorů k látce se přitom velmi podstatně liší. Zatímco Katarína Marčeková se inspirovala antropologií a srovnávala okolnosti smrti sv. Vojtěcha s osudy Jamese Cooka, respektive s jedním z vysvětlení důvodů Cookova konce, celkem pragmaticky promýšlel otázku misie k Prusům Piotr Boroń, aby kvůli chybějícím dokladům její výraznější mocenské podpory ze strany Boleslava I. Chrabrého i jakýchkoli snah systematicky na úmysl sv. Vojtěcha a sv. Brunona navázat dospěl k odmítnutí jejího politického rozměru. Jarmila Bednaříková pouze resumovala *Život sv. Ansgara* a na konci své studie sice poněkud neorganicky, ale inspirativně nastínila, v jakých fázích podle ní probíhal christianizační proces v rané středověké Evropě. Jitka Komendová přistoupila k textům z hlediska literární komparatistiky a pokusila se srovnat tři legendy o misionářích čerpající ze západní tradice s dosti ojedinělým a na této tradici nezávislým ruským *Životem sv. Štefana Permského*. Oprávněně poukázala na vzájemné rozdíly mezi zkoumanými texty, avšak bohužel přitom opomenula důležité omezení, dané právě solitérností ruské legendy.

Zbylé studie lze pod společnou hlavičku shrnout jen velmi obtížně. Miroslav Pojzl se věnuje otázce vztahu velkomoravské a přemyslovské církevní organizace na Moravě a bez valné reflexe literatury k počátkům pražského biskupství, recepci velkomoravské tradice či pramenné hodnotě *Grana* opakuje své starší názory. Příspěvek Jána Steinhübela se zabývá osudy Slavníkovce (a podle autora také Přemyslovce) Soběslava, Anna Jagošová pak shrnuje hypotézy o pravosti listiny pro svatomartinský klášter v Panonhalmě – tady lze vyzdvihnout její diferencovaný přístup ke středověkému falzu. Shrnutím je rovněž text Hany Chorvátové mapující problematiku rodiny v raném středověku. Do tradice srovnávací religionistiky a sémantiky G. Dumezila či V. Toporova se pak začleňuje studie Martina Golemy, jež se prostřednictvím textů z křesťanského období i na základě etnografických zjištění pokouší za příběhy o třech svatých odhalit „interpretatio christiana“ slovanských mytologických motivů dvou „pánů vlků“ a ženské postavy či postav.

Jak jsem již upozornil, nabízejí jednotlivé příspěvky několik zajímavých nápadů, které by neměly zapadnout. Vyzdvihnout bych však chtěl zejména texty Boroňe, Komendové a Golemy, které kromě zajímavé myšlenky představují již utříděný náhled na určitý problém, a nikoli právě jenom nápad. Kniha jako celek pak je spolu s mnoha dalšími konferenčními sborníky opět výzvou k zamýšlení, zda nám nutnost stále publikovat a prezentovat se nezavírá dveře k systematickému a důkladnému zpracování určitého tématu.

DAVID KALHOUS

Kateřina CHARVÁTOVÁ, *Dějiny cisterckého řádu v Čechách 1142–1420*. 3. svazek. *Kláštery na hranicích a za hranicemi Čech*, Karolinum, Praha 2009

262 s., ISBN 978-80-246-1668-1

Třetí svazek *Dějin cisterckého řádu v Čechách 1142–1420*, jenž navazuje na předchozí díly věnované jednotlivým fundačním vlnám (*Fundace 12. století*, Praha 1998, a *Kláštery založené ve 13. a 14. století*, Praha 2002), byl původně zamýšlen jako svazek poslední. Měl synteticky zpracovat jednotlivá témata z vnitřního života